

Asia: VN/24207/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulkomaalaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ehdotuksen suoja-aika, jona aikana oleskelulupaa ei saisi peruuttaa, kun työntekijä jää työttömäksi / The proposed term of protection during which a residence permit of an employee who has become unemployed could not be withdrawn

Antaako sääntelyehdotus riittävän pitkän suoja-ajan etsiä uusi työpaikka?

Does the proposed regulation provide a sufficiently long term of protection for holders of work-based residence permits to find a new job?

Ei / No

Perustelut vastaukselle ja muut mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta

Statement of reasons for the response and other possible comments on the proposed regulation

Ehdotetulle säädökselle, jonka mukaan henkilön, jonka työsuhde loppuu on poistuttava maasta ellei hän ole määräajassa solminut uutta työsuhdetta ei ole esitetty perusteluita. Ehdotetut määräajat (3 tai 6 kuukautta) ovat liian lyhyitä – esimerkiksi jo ottaen huomioon rekrytointiprosessien kesto. Myöskään ehdotettu erottelu kolmen tai kuuden kuukauden määräaikaan ei ole perusteltua.

Työnantajan ilmoittamisvelvollisuus, kun työntekijän työt loppuvat, ja siihen liitettävä sanktion uhka / Employer's obligation to notify when the employee's work ends and the related threat of sanction

Onko esitys ilmoittamisen määräajoista 7/10 päivää riittävä?

Is the proposed time limit of 7/10 days for notifications sufficient?

-

Perustelut vastaukselle ja muut mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta

Statement of reasons for the response and other possible comments on the proposed regulation

Ehdotuksen jatkovalmistelussa tulee selvittää ja selventää mitkä ovat ehdotuksen hyödyt ja toisaalta mitä haittoja ehdotukseen sisältyy, mukaan lukien riskit. Ehdotus voi vastoin sen tavoitteita lisätä työntekijöiden hyväksikäyttöä ja muun muassa uhkaamista irtisanomisella ja oleskeluluvan perumisella.

Ilmoitusvelvollisuus on myös omiaan lisäämään byrokratiaa, mikä yhdessä lisäsanktioiden kanssa on omiaan vähentämään työnantajien halukkuutta työllistää oleskeluluvalla oleskelevia.

Onko voimassa olevan sanktiosääntelyn (esim. ulkomaalaislain 186-189 §, rikoslaki) soveltaminen riittävää ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä?

Is the application of the current regulation on sanctions (e.g. sections 186-189 of the Aliens Act, Criminal Code) sufficient for cases where the duty to notify has been neglected?

-

Perustelut vastaukselle ja muut mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta

Statement of reasons for the response and other possible comments on the proposed regulation

-

Työnteko-oikeuden laajentaminen työvoimapula-aloille ja asetuksenantovaltuutus / Extension of the right to work to sectors suffering from labour shortages and the authorisation to issue decrees

Mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta

Possible comments on the proposed regulation

Luonnoksessa ehdotetaan työnteko-oikeuden mahdollistaminen työperusteisilla oleskeluluvilla samalla alalla sekä aloilla, jotka voidaan aidosti todentaa työvoimapula-alaksi.

Työnteko-oikeuden laajentaminen on sinänsä perusteltu ja kannatettava muutos. Jotta ehdotuksella tosiasiallisesti edistettäisiin maahanmuuttaneiden, työnantajien ja yhteiskunnan edun mukaisesti tänne jo kotoutuneiden pysymistä Suomessa, työnte-oikeus tulisi kuitenkin mahdollistaa muilla aloilla ilman rajausta ”työvoimapula-aloiksi todennettuilla” aloilla. Luonnoksessa ehdotettu ”aidosti todennettu työvoimapula-ala” on myös vaikeaselkoinen paitsi maahanmuuttaneiden niin myös päätöksenteon kannalta.

Muuta lausuttavaa esityksestä / Other comments on the proposal

Mahdolliset muut huomiot esityksestä

Possible other comments on the proposal

Ehdotetuille tiukennuksille, lyhyille määräajoille ja lisäsanktioille ei esitetä mitään todellista tarvetta eikä perustetta. Luonnoksessa korostuu, että ne perustuvat yksinomaan hallitusohjelmakirjauksiin.

Esitysluonnos on sisäisesti ristiriitainen siinä esitettyjen tiukennusten ja ns. pitovoimatavoitteiden osalta. Ehdotukset eivät edistä tavoitteeksi esitettyä ulkomaisen työvoiman maassa pysyvyyden lisäämistä.

Ehdotus on jälleen kerran yksi Orpon hallituksen hallitusohjelmaan perustuvista lukuisista ehdotuksista, jotka lisäävät maahanmuuttaneiden oleskelun ja pysyvän elämän rakentamismahdollisuuksien osalta epävarmuutta ja ovat myös omiaan tosiasiallisesti entisestään heikentämään Suomen vähäistä houkuttelevuutta ulkomaalaisille työntekijöille. Ehdotusten perusteettomuutta ja järjettömyyttä korostaa se, että Suomessa kiistatta tarvitaan ja tullaan myös tulevaisuudessa tarvitsemaan myös ulkomaalaista työvoimaa. Ehdotus ei ole näiltä osin sen enempää maahanmuuttaneiden, työnantajien kuin yhteiskunnankaan edun mukaisia.

Ehdotetut lisävelvollisuudet ja -sanktiot työnantajille ovat omiaan lisäämään myös sitä, että työnantajat eivät halua tai uskalla työllistää oleskeluluvalla Suomessa asuvia tai yleensäkin ulkomaalaistaustaisia ihmisiä. Ehdotus on näin omiaan myös lisäämään syrjintää työelämässä ja rekrytoinneissa.

Jatkovalmistelussa tulee huomattavasti perusteellisemmin arvioida miten tosiasiallisesti edistetään hyväksikäytön tunnistamista ja turvataan, etteivät ehdotukset tavoitteiden vastaisesti lisää hyväksikäytön riskiä sekä esimerkiksi miten turvataan irtisanomistilanteiden laillisuuden arviointi, mukaan lukien työntekijän mahdollisuus riitauttaa mahdolliset laittomat irtisanomiset. Myös luonnokseen viitaten ehdotetut uudistukset saattavat kasvattaa työperäisen hyväksikäytön riskiä sekä huonontaa ulkomaalaisen työntekijän neuvotteluasemaa pakottaessaan heidät hyväksymään heikompia työolosuhteita pysyäkseen maassa.

Pakolaisneuvonnan käytännön työssä on viime vuosina korostunut oleskeluluvalla oleskelevien oikeudellisen neuvonnan tarve myös työperusteisiin oleskelulupiin liittyen. Maksuttoman, yksilöllisen ja asiantuntevan neuvonnan tarve on olennaista maahanmuuttaneiden oikeuksien toteutumiseksi, hyväksikäytön estämiseksi sekä oikeudenmukaisten ja sujuvien lupaprosessien turvaamiseksi.

Ehdotuksen osalta ei ole tehty asianmukaista vaikutusarviointia, sen enempää perus- ja ihmisoikeusvaikutusten, yhdenvertaisuusvaikutusten kuin senkään osalta miten ehdotukset vaikuttavat Maahanmuuttoviraston resrusseihin ja toimintaan asettamalla lisävelvollisuuksia, jotka suuntaavat resursseja pois oleskelulupahakemusten käsittelystä. Ehdotuksen jatkovalmistelussa tulee huomioida esimerkiksi lapsiperheiden osalta myös perhe-elämän suoja sekä lapsen oikeudet ja lapsen edun ensisijaisuus. Uusien tiukennusten säätäminen edellyttäisi lukuisien hallitusohjelmaan perustuvien jo toteutettujen lainmuutosten ja valmistelussa olevien ehdotusten maahanmuuttaneisiin kohdistuvien tiukennusten yhteisvaikutusten arviointia.

Laine Marjaana
Pakolaisneuvonta ry